

דעת הלכה

יצא לאור ע"י בית ההוראה
"שערי הוראה"
נערך ע"י הרב יוסף
אייזנשטיין שליט"א מרבני
בית ההוראה מו"צ ומח"ם
דעת הלכה וש"ע השל"ה
לפי סדר דף היומי בהלכה

"קו הרבנים" מענה 24 שעות ביממה: 0732-122-122

גליון 34 תזריע

ברכת בשמים על אתרוג, פת חמה, חנות של בושם, בשמים של מתים, של בית הכסא, של אשה, של ע"ז ודיני הכשרת המטבח לפסח

סימן רטז סי"ג

ברכות, ואם מריח בו למג"א וגר"א לא יברך. (שו"ע סי"ד,
מ"ב ס"ק נא-ג).

נטלו רק למצוה או רק להריח
לז. נטלו כדי לצאת ואגב העלה ריח אין מברך. נטלו שלא
בשעת נטילה למצוה להריח למג"א לכולי עלמא מברך
ויש חולקים. (מ"ב ס"ק נא-ב).

פת חמה

לח. המריח בפת חמה לדיעה א' ברמ"א יש לו לברך כמו
כל פירות שעומדים לאכילה ומריחים ונוטלים להריח,
ולדיעה ב' אין לברך עליו, כי אין זה ריח חשוב לברך עליו,
לכך אין להריח בו, ואם מריח אין מברך. (שו"ע סי"ד, מ"ב ס"ק
נד-נז).

סימן ריז

ברכת הבשמים והמוגמר

החנות מברך כשנכנס פעם ראשון ביום לחנות ואף אם
יוצא הרי דעתו לחזור, ויש סוברים שבעל החנות אינו
מברך, כי אצלו עומד לסחורה, ולכן יכוין להריח ויהיה
צריך לברך פעם ראשון. (שו"ע סי"א, מ"ב ס"ק ד).

יצא מהחנות

ה. נכנס ויוצא נכנס ויוצא ולא היה דעתו לחזור מברך על
כל פעם, וכל שכן אם הלך לחנות של בושם אחר מברך.
ואם היה דעתו לחזור מיד לא יברך, אף אם חוזר ומריח
בבשמים אחרים. (שו"ע סי"א, מ"ב ס"ק ה-ו).

בשמים על השולחן

ו. אגודות בשמים שמונחים על השולחן להריח, נטלים
להריח ובירך וחזר והניחו על השולחן אם היה דעתו
לחזור והריח אין צריך לברך עליהם אף אם יצא מביתו
וחזר, כי דעתו להריח כל שעה, אבל אם הלך לעסקיו או
להתפלל בבית הכנסת הוי הפסק וצריך לברך שנית. (מ"ב
ס"ק ו).

בשמים של מתים

ז. אין מברכים על הריח אלא אם נעשה להריח, הלכך

ברכת המוגמר

לד. המוגמר אם הוא של עץ מברך עצי בשמים, אף שנשרף
אין שריפתו מכלה אותו ואדרבה גורם שתעלה תמרתו
וריחו נודף. ואם הוא של עשב בורא עשבי בשמים, ואם
הוא של שאר מינים בורא מיני בשמים. (שו"ע סי"ג, מ"ב ס"ק
ט).

עשבי בשמים

לה. הגייית תיבת עשבי, העי"ן בחירי"ק, והשי"ן בשו"א,
והבי"ת רפויה. (מ"ב ס"ק ט).

אתרוג

לו. הנוטל אתרוג של מצוה לצאת ולהריח, לדיעה א'
מברך על הנטילה ועל הריח, וי"א שאין מברך, כי עשוי
למצוה ולא להריח, ונכון שלא להריח שלא יכנס בספק

ברכה על חנות בושם

א. הנכנס לחנותו של בושם יש בו מיני בשמים, ועשוי
להריח כי נוח לו שיריחו האנשים ויבואו לקנות ממנו,
מברך בורא מיני בשמים, כי יש בו עצי ועשבי ואינו נוטל
בידו אף מין, רק הריח עולה מכמה מינים ביחד לכן
מברך ברכה כוללת. (שו"ע סי"א, מ"ב ס"ק א-ג).

אם רק במתכוין להריח

ב. י"א רק במתכוין להריח, אבל כשאינו מתכוין אלא
הריח בא מאליו ונהנה אינו מברך, ורבים חולקים שאף
אם אינו מריח במתכוין כיון שנעשים להריח ונהנה מהם
מברך. (מ"ב ס"ק ב).

בשמים בחדרו של חנוני

ג. אם מונחים הבשמים בחדרו של חנוני ולא במקום
שיוצאים ונכנסים אינו עשוי לריח, ואף אם נכנס להריח
אינו מברך אלא אם נוטלו בידו להריח. (מ"ב ס"ק א).

מברך פעם אחת

ד. ישב כל היום בחנות בושם אף אם הסיח דעתו מהריח
אינו מברך אלא אחת כי הריח עולה כל הזמן. ואף בעל

אין מברכים על בשמים של מתים הנתונים **למעלה מהמטה** שהם להעביר סרוחן המת, אבל **לפני המיטה** מברכים שהם לכבוד החיים שיריחו ויהנו. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק ח-ט).

בשמים של בית הכסא

ח. אין מברכים על בשמים של בית הכסא שהבעלים הביאום **להעביר ריח רע** ואף אדם אחר המריחו **ומתכוין להריח** אינו מברך. ואף אם **נוטלם ביזו** להריח כי לא נעשה להריח, וצ"ע. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק י, שעה"צ ס"ק טז).

שמן העשוי להעביר הזוהמא

ט. שמן העשוי להעביר **זוהמת הזיעה** מאדם המזיע הרבה וריחו רע, או כשאוכל **וידיו מזוהמות** כי נגע באוכלים וסך בשמן, אינו מברך ואף בשמן אפרסמון שהוא חשוב כי זה רק להעביר הזוהמא. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק יא).

מוגמר

י. מוגמר שמגמרין בו כלים, ששורפים בשמים ומעבירים כלים או בגדים **על גב עשן הבשמים** ונקלט הריח בכלים או בבגדים, אין מברכים עליו בין המגמר ובין **אדם אחר**, כי לא נעשה להריח במוגמר רק ליתן ריח בכלים, ואם מתכוין **לגמר כליו וגם להריח** מברך שהרי עומד אף לריח. (שו"ע ס"ג, מ"ב ס"ק יב-יד).

כלים מוגמרים

יא. המריח בכלים מוגמרים אינו מברך, לפי שהוא ריח בלא עיקר. וכן מדוכה של בשמים אף שנקלט בה ריח אין מברכים כי הוא ריח בלא עיקר. (שו"ע ס"ג, מ"ב ס"ק טו).

בשמים של אשה

יב. בשמים של אשה שעררה עליו כגון קופה של בשמים תלוי **בצוארה או אוזת ביזה או בפיה** אין מברכים עליהם, כי אסור להריח בהם שמא יבוא לידי הרגל נשיקה או קירוב בשר. ויש מחמירים אף כשמונח **על השולחן** אם מכירה ויודעה כי יבוא לידי הרהור. **ובפנויה** יש מתירים ויש אוסרים, ובבתולות שלנו שהם נידות אסור שהם בכלל עריות. וכן בבשמים **של אשתו נדה** אסור להריח. (שו"ע ס"ד, מ"ב ס"ק טז-יז).

בשמים של ע"ז

יג. בשמים **שהוקטרו לעבודה זרה** אין מברכים עליהם, לפי שאסור להריח בהם ואין מברכים על איסור. (שו"ע ס"ה, מ"ב ס"ק יח-ט).

בשמים ממסיבה של גויים

יד. מסיבה של עובדי כוכבים אין מברכים על בשמים שלהם, כי סתם מסיבתם לעבודה זרה, **ושלא במסיבה** מותר לברך על בשמים של גוי. (שו"ע ס"ו, מ"ב ס"ק כא).

ריח הבא מהעיר

טו. היה הולך חוץ לכרך והריח ריח טוב, אם רוב העיר **עובדי כוכבים** אינו מברך, כי בודאי הם ממסיבה שלהם ולכן מריח מרחוק, ואם **רוב ישראל** מברך, ל"א במתכוין להריח, ולרוב פוסקים בכל ענין כי נהנה מהריח. (שו"ע ס"ז, מ"ב ס"ק כב-כד).

תערובות ריח

טז. נתערב ריח שמברכים עליו **בריח שאין מברכים** עליו הולכים אחר **הרוב**. (שו"ע ס"ח). ונחלקו הפוסקים אם זה גם בנתערב ריח עבודה זרה בריח ישראל. (ביה"ל ד"ה נתערב).

סימן ריח

ברכות הנעשים על ניסים

ה' המית את כל המחנה סמוך לירושלים אין מברכים. אבל על **נס שלו** אף אם אין ניכר הנס מהמקום מברכים כשמגיע למקום הנס. (מ"ב ס"ק ו).

נס שנעשה לקצת ישראל

ג. על נס שנעשה **לקצת ישראל**, כל זמן שלא נעשה לכל ישראל או רובן ואף אם נעשה לקצת שבטים, אין מברכים עליו, אלא אותם שנעשה להם הנס. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק י).

מברכים משלשים לשלשים יום

ד. ברכות אלו מברכים כשרואה אותם משלשים לשלשים יום חוץ **מיום שראה ומיום שעומד בו** ואז הם חובה כפעם ראשונה, **וקודם** לכן אסור וברכתו לבטלה. ואינו דומה לברכת **ברקים ורעמים** שמברך כל פעם, כי הם רעמים וזיקים חדשים, וכן **בבשמים** מברך על ריח חדש שנודף ממנו תמיד. (שו"ע ס"ג, מ"ב ס"ק יא-ג).

מקומות שנעשו ניסים לישראל

א. הרואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל כגון מקום שעברו ישראל **בים ביבשה**, ומקום שעברו ישראל **בירדן בחרבה**, ומעברות **נחלי ארנון** שהיו שני הרים ועמק ביניהם וישראל היו צריכים לעבור דרך העמק והאמוריים נחבאו במערות בצדדים כדי שיפלו עליהם ונעשה נס ונדבקו ההרים זה בזה בעבור ארון ברית ה' ונהרגו כולם, **ואבני אלגביש** של בית חורון שהושלכו מהשמים על אומות שנלחמו עם יהושע, **ואבן שביקש עוג** לזרוק על ישראל ונעשה נס שלא יכול להפילו, **וחומת יריחו** שנבלעה במקומה, מברך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה, בהזכרת שם ומלכות כברכה גמורה. (שו"ע ס"א, מ"ב ס"ק א-ו).

נס שאין ניכר מתוך המקום

ב. מברכים רק **כשניכר הנס** מתוך המקום, אבל כשאין ניכר הנס מתוך המקום כגון **במלחמת סנחריב** שמלאך

דיני הכשרת המטבח לפסח

מן המובחר הוא שיהיה לאדם כלים מיוחדים לצורך חג הפסח¹, ולא יצטרך להשתמש בכלי חמץ אף אם הגעילו אותם, וכן נהגו כיום רוב האנשים לרכוש לעצמם כלים מיוחדים לפסח.

אמנם עדיין צריכים אנו לבירור הלכות הגעלת כלים להכשרת המטבח לפסח, להכשרת והגעלת השיש והכיורים הברזים, אשר ישתמשו בהם במשך השנה לחמץ, ועכשיו רוצים להשתמש בהם לפסח.

שיש

א. השיש² במטבח יש להכשירו לצורך הפסח, כי יש בו כמה חששות שנבלע בו חמץ במשך השנה³.

ב. כיון שבשיש יש בליעות מכלי ראשון, מעיקר הדין צריך הגעלה בכלי ראשון, ויכשירם ע"י עירווי רותחים⁴ וגלגול אבן מלובנת על פני כולה⁵.

אך יש סוברים שעדיין יש לחשוש אולי נשאר דבוק בו עדיין חמץ בעין ואין מועילה להם הגעלה⁶, וכן יש סוגי שיש כגון שיש גרניט שעלול להינזק אם יכשירם ע"י אבן מלובנת, וממילא לא מועיל להם הגעלה באופן זה, ושיש יצוק שאין מועיל להם הגעלה ככלי חרס, לכן צריך לכסות אותם בכיסוי⁷.

ג. נהגו כיום להכשיר השיש על ידי עירווי רותחים וכיסוי, היינו שממתינים 24 שעות מבליעת החמץ⁸, ומנקים היטב את כל השיש והפינות שלא יהא דבוק שם חמץ, ושופכים עליו מים רותחים מכלי ראשון, על כל השיש שהוא מכשיר, באופן שלא יפסק הקילוח מהכלי ראשון, ואחר ההכשרה יכסה את השיש בהפסק טוב, כגון פח או עץ, פי.וי.סי., או נייר אלומיניום עבה שלא נקרע⁹.

¹ בט"ז סי' תנ"א ס"ק ה' ומג"א ס"ק ו' ומ"ב ס"ק יט מצינו בסכינים שיקנו חדשים, כי קשה להגעילם. ובשאר כלים עיין יסוד ושורש העבודה שער הצאן פרק ד' הלכות הגעלת כלים שיקנו חדשים כי אולי לא ניקו היטב. ובמבית לוי מועדי השנה פרק ס"ג כתב כן בכל הכלים. וע"ע בסמ"ק מצוה קצח שמצוה להגעיל כלים, אמנם באו"ה שער נח סי' קד כ' שאין בזה מצוה. ויעוין גם בשדי חמד (ח"ז עמ' 349 אסיפת דינים מערכת ה"א אות טז) שהביא את דברי רבינו מנוח שכתב שלא מברכים על הגעלת כלים משום דאפשר בכלים חדשים.

² שיש הוא כלי אבנים שהכשירו בהגעלה. (סי' תנא ס"ח).

³ כי לפעמים נשפך עליו תבשילין של חמץ, ונבלע בשיש על ידי עירווי מכלי ראשון, ועל זה מועיל הכשר ע"י עירווי מכלי ראשון. (סי' תנא סעיף כ). או כי לפעמים הניחו עליו גוש חם שהוא חמץ, ולזה לא מועיל עירווי אלא צריך הכשר בכלי ראשון, והוא ע"י ששופכין עליו רותחין ומגלגל אבן מלובנת על פני כולה. (מ"ב ס"ק קיד). או כי לפעמים הניחו עליו קדירה רותחת של חמץ, ויש על השיש רוטב, ויוצא הבליעות מכלי לשיש ע"י הרוטב, וע"ז צריך הכשר בכלי ראשון כנ"ל. בדיעבד מותר על ידי עירווי בלבד. (מ"ב שם). כי מעיקר הדין הולכים אחר רוב תשמישו, ורוב תשמישו מעירווי בכלי ראשון או בצונן. (שעה"צ ס"ק קמד).

⁴ טוב שיערה מקומקום מים שאינו בחזקת חמץ, שלא בישלו בו חמץ, ואין לחוש לפירורי חמץ שאולי נפלו שם, (ספר הגעלת כלים פי"ג הע' תיב). או מכלי חמץ שאינו בן יומו, (מבית לוי פס"ב ס"ב). או אף מכלי של פסח כשהשיש אינו בן יומו, עיין הגהות בית מאיר על חק יעקב סי' תנ"א, ובאליהו רבה סי' תנ"א וכף החיים ס"ק רל"ו, אבל לא כשהשיש בן יומו, וכמו שכתב בשו"ע הרב בסי' תנ"א סעיף נ"ט נוהגות הנשים שלא להשתמש בפסח בקדירה שעירו ממנה רותחין תחת האבן, ועין שם שביאר הטעם היטב. וכ"כ בשער הציון סי' תמד ס"ק ד'.

⁵ מ"ב סי' תנ"א ס"ק קיד. ובהליכות שלמה פי"ג ד"ה יח כתב שעירווי מקומקום חשמלי שהברזל המלובן מונח בתוכו ה"ז כעירווי מכלי ראשון שעל גבי האש.

⁶ מ"ב שם ס"ק קט"ו. ואף כיום שאין חשש חריצים בשיש מ"מ נהגו להוסיף ולכסות את השיש בכיסוי גמור. הליכות שלמה שם.

⁷ מבית לוי מועדי השנה פס"ב הערה ה'.

⁸ שו"ע סי' תנ"ב ס"ב ברמ"א שנהגו שאין מכשירים כלי בן יומו.

⁹ מבית לוי שם. והנה אם הכיסוי הוא מחומר שאינו מעביר חום כמו עץ או פי.וי.סי. אין צריך הגעלה מעיקר הדין, רק נהגו כן. אבל אם הכיסוי מעביר חום כמו נייר אלומיניום או פח, הרי יתכן שיש מים מתחת לכיסוי וכשיניח קדירה חמה עליהם ומרתיח גם הנייר והרי זה כב' קדירות הנוגעות זו בזו המבואר ביו"ד סי' צב ס"ח שבלח יוצא בליעה מזו לזו, ואף שנתבאר שם בסי' צא ס"ד שאם התחתון צונן תתאה גבר ואינו בולע רק כדי קליפה, וא"כ הנייר הוא כדי קליפה, [ואינו הולך יותר לכלי כי אין הנאסר הולך יותר מהאוסר] מ"מ חששו לדעת מהרש"ל שהובא בש"ך סי' קה סק"י שבכלים אין תתאה גבר, ונאסר כולו. גם יש שביארו ע"פ הפמ"ג או"ח משב"ז סי' תנא ס"ק ה שכלי שני שהוסר מהאש מחמירים בו ואוסר כולו. ומ"מ יש להקל מכמה טעמים, כיון שיש הרבה ספיקות, כי ספק אם נעשה הנייר רותח, וגם קצת רטיבות אינו נחשב לח כמבואר בחו"ד סי' צ"ב ס"ק כ', וגם לכן עושים הגעלה ע"י עירווי, ומועיל ע"י הגעלה וכיסוי. ובפרט אם נזהר כל השנה שלא להניח

ד. אם משתמש בשיש בלי כיסוי, או כיסוי דק, צריך להכשיר עם הנחת אבן מלובנת על השיש¹⁰.

חרסינות וקרמיקה

א. חרסינות וקרמיקה שעל הקיר מעל השיש, יש לחשוש בהם לבליעות חמץ¹¹, ולכן טוב לערות עליהם מים חמים מכלי ראשון, ואחר כך לכסות אותם עד גובה מקום הקדירות.

שולחנות

א. שולחן המטבח יש בו חשש חמץ¹². ונהגו כיום לכסותם היטב, באופן שלא יתגלה בפסח, ועל זה מניחים מפה, ולא חששו להגעילם בעירו¹³, כי יש חשש שיתקלקלו. וראוי לזהר שלא יניח בפסח קדירה או תבנית חמה על כסא שלא כיסוי אותה¹⁴.

כיורים

א. הכיורים יש בהם יותר חשש של בליעות חמץ, כי שופכים שם שיירי תבשילים מחמץ, ומצוי ששופכים עליהם מים רותחים. אך היות והכיורים עשויים מחרסינה, כלי חרס אין מועיל להם הגעלה¹⁵.

ב. לכן צריך מעיקר הדין לתת בתוכם קערה מיוחדת לפסח. וינקו קודם היטב הכיור שלא יהא דבוק בו חמץ, ונהגו לערות עליהם רותחים מכלי ראשון¹⁶.

ג. כיור מנירוסטה מועיל לו הגעלה, ע"י עירו מכלי ראשון ואבן מלובנת, אך כיון שמניחים קערה מיוחדת לפסח, די בעירו רותחים בלי אבן מלובנת¹⁷.

ד. יש נזהרים שלא לשפוך בכיור במשך ימי הפסח, מים רותחים שהיד סולדת בהם. כדי שלא יעברו בליעות מכיור החרס לקערה שמונחת שם, ע"י המים הרותחים¹⁸. או נזהרים שלא תהא מונחת הקערה על תחתית הכיור, כדי שלא יהא מגע בין הכיור לכלי הפסח על ידי מים רותחים¹⁹.

ה. טוב לשפוך חומר חריף במקום יציאת המים, כדי לפגום את החמץ שנשאר שם²⁰.

קדירות רותחות על השיש בלי הפסק, ועכ"פ טוב שבפסח לא יניח קדירות רותחות על הנייר בלי הפסק.
שם¹⁰.

¹¹ בחרסינה עיקר החשש הוא רק ששפך עליו מהתבשילין של חמץ על ידי עירו, כי לכאורה אין כאן חשש שמא נפל עליו גוש חמץ שהרי אי אפשר להניח עליו, ורק בציר רחוק מאד שעמד גוש צמוד עליו, וכן לא מצוי שיהא עליו רוטב שאם יגע בו קדירה יצא ממנו בליעות, אך מכל מקום אי אפשר להכשירו בהגעלה כי זה כלי חרס וכמו בכיורים להלן, ולכן יש לכסותו, ומ"מ יכשירו גם על ידי עירו.

¹² שו"ע סי' תנ"א ומ"ב סי"ק יד כי מניחים עליו חמץ חס. גם הדרך שמתעסקים עליו בבצק, ועיין בסי"ז ומ"ב סי"ק צב כי אף אם עורכים עליו לפרקים צריך הגעלה.

¹³ כי בשני כלים ובפרט בג' כלים אין עובר בלא רוטב, ועדיף משיש שאין מצוי שם רטיבות.

¹⁴ כי אם מניח בפסח מסתבר שגם במשך השנה הניח שם וא"כ הרי זה כשולחנות שצריך כיסוי, וביותר שאפשר שעמד עליו קודם עם נעליים שדבוק בהם פירווי חמץ.

¹⁵ עיין מ"ב סי"ק י"ח לבנים הנשרפים בכבשן יש להם דין כלי חרס, ואם נשפך עליהם דבר רותח של חמץ אין לו תקנה אלא בליבון.

¹⁶ מבית לוי מועדי השנה פס"ב סי"א. והטעם שצריך להניח בהם קערה כי אין מועיל הגעלה לכלי חרס, וא"כ צ"ב מה מועיל שיערה עליהם רותחים, אך עיין במ"ב סי"ק י"א שהיקל במקום הצורך שמועיל הגעלה לכלי חרס שישתמשו בו בכלי שני, וע"ע בדרכי תשובה יו"ד סי' קכ"א סי"ק סח שהתיר בזה ואף שלפעמים מונח בו גוש רותח מ"מ אינו אוסר רק כדי קליפה והלכים אחר רוב תשמישו, ולכן טוב לערות עליהם רותחים ואח"כ לכסותו.

¹⁷ מבית לוי שם הערה א'.

¹⁸ ספר הגעלת כלים פ"ג אות ככו. אמנם עיין ביו"ד סי' צא סי"ד מבואר שתתאה גבר ואוסר רק כדי קליפה, ובמים אין שייך קליפה, ומותר כולו לדעת המחבר, וכן פסק שם בש"ך סק"ח במקום שהקליפה אינה ניכרת, וע"ע במג"א או"ח סי' תס"ז סי"ק לג שבדין תתאה גבר מקילים בקליפה בדיעבד, וא"כ כיון שהכיור כבר אינו בן יומו, ועירה עליו רותחים, הרי זה חשש רחוק שיאסר ע"י המים רותחים.

¹⁹ מבית לוי שם.

²⁰ מבית לוי שם. כי כששופך מים חמים לכיור מתחברים המים שבכיור עם החמץ. והמסננת שבכיור יחליף לפסח, או ינקא

ברזים

א. ברזים צריך להכשירם, כי לפעמים נשפך עליהם תבשיל חמץ רותח, וכן מחמת ההבל העולה מקדירות תבשילי החמץ לברז.

ב. אופן ההכשרה הוא על ידי שיפתח את ברז המים החמים, עד שיצאו מים חמים ממש, ובאותו זמן יערה גם מבחוץ מים רותחים מכלי ראשון על הברזים²¹. ואחר כך מותר להשתמש בפסח במים חמים.

ג. המסננות הקבועות בברז, יש לפרק ולהחליפם באחרות לימי הפסח, או לנקות אותם היטב.

כיריים של גז

א. חצובה, טוב שיהא מיוחדים לפסח²². ואם אין לו ילבנם ככל האפשר, ויעטפם²³ בנייר כסף עבה.

ב. המבערים שיוצא מהם האש, יש לנקות היטב, ואחר כך ידליק את האש עד שיתחמם היטב.

ג. המגש שתחת המבערים יכשירונו בעירו מכלי ראשון, ויכסנו.

ד. משטח מזכוכית שמבשלים עליו, אין להכשירו לפסח²⁴. כירי אינדוקציה יש אפשרות לכסותן בסיליקון.

תנורי אפיה

א. יש להמנע מלהכשיר תנורי אפיה שאפו בהם חמץ²⁵, להשתמשות לימי הפסח, ולכן המנהג לכלול התנור במכירת חמץ.

ב. מעיקר הדין בשעת הדחק, אפשר להכשיר תנור כך, ינקה היטב את התנור על ידי חומרים חריפים הפוגמים את החמץ, וימתין מעת לעת מאפיית החמץ, ויפעיל את התנור על דרגת החום הכי גבוהה למשך זמן²⁶, ואחר כך יצפה את התנור מבפנים בנייר אלומיניום.

ג. תבניות אפיה אין מועיל להם ליבון²⁷.

פלטה של שבת

א. פלטה יש חשש שנשפך עליו חמץ, ולכן ידליקה שתתחמם היטב, וישפוך עליה מים חמים, ויכסנה בנייר אלומיניום²⁸.

אותו ויגעילנו.

²¹ מבית לוי שם. ומועיל הגעלה ע"י עירו כיון שכל החשש הוא רק שעירה עליו חמץ ואין כאן חשש של דבר גוש. ובפרט שרוב תשמישיו הוא בעירו שאינו רותח.

²² הרמ"א כתב בסי' תנ"א ס"ד חצובה צריך ליבון, ובמ"ב ס"ק לד כתב כי זה רק משום חומרא דחמץ, כי באמת שתי קדירות הנוגעות אין יוצאת הבליעה מזו לזו, כמבואר ביו"ד סי' צב ס"ז, וגם יש לתלות שאף אם נשפך כבר נשרף והלך לו כיון שבכל שעה הוא על האש, וע"כ בודאי די בליבון קל. ובדעבד אף אם נשתמש בלא ליבון כלל גם אין לאסור. וכן פסק באגר"מ יו"ד ח"א סי' נט. אך במבית לוי פס"ב הע' ז' כתב כי בחצובות שלנו שהמסגרת גדולה ואינה על האש ממש לא שייך הטעם שנשרף, וצריך ליבון גמור שיהיו ניצוצות ניתזים ממנו, ולא שייך בשלנו שמצופה באמייל, לכן טוב ליקח חדשים, ואם אין לו יעשה ליבון כל האפשר. ויש להעיר כי בפמ"ג א"א ס"ק יב מסיק שמשקה שנשפך על חצובה סגי בהגעלה, וא"כ אין צריך ליבון גמור, ובה יועיל גם בחצובות שלנו.

²³ מבית לוי פס"ב ס"ג.

²⁴ הליכות שלמה פסח פ"ג ס"ג, מבית לוי שם. כי כלי זכוכית שמבשלים עליו גרע משאר כלי זכוכית.

²⁵ מבית לוי פס"ב ס"ד. ובהע' י' כי יתכן שיש בקרקעית ודפנות התנור בליעה מחמץ שנשפך וצריך ליבון חמור שאי אפשר בתנור, וגם קשה מאד לנקותו שלא יהיה שום פירור חמץ. ובהליכות שלמה פסח פ"ג א"ה 8 כתב מי שהאפשרות בידו לייחד תנור לפסח תבוא עליו ברכה.

²⁶ הליכות שלמה שם ס"ב. והטעם כי כל החשש הוא רק משום זיעה, ולזה אין צריך ליבון רק הגעלה וכמ"כ הבית מאיר סי' תס"א ס"א, אך במג"א סי' תנ"א ס"ק ל' משמע שצריך ליבון עי"ש. ומשום החשש שנשפך שם חמץ ושמה יגע באותו מקום בפסח, היא חששא רחוקה, וגם הרי זה כמו חצובה שנתבאר לעיל שמעיקר הדין מותר, כי נשרף מיד, וגם הרי אין רוב תשמישו כן, ולכן כשאין לו במה לאפות אפשר להשתמש בו, אך ראוי ונכון שלא לאפות בו.

²⁷ כיון שאפה בו חמץ הרי זה כלי שתשמישו על ידי האור שצריך ליבון חמור, ובתבניות שלנו שמצופים לא שייך בהם ליבון חמור.

²⁸ מבית לוי שם ס"ה. כי יש אומרים שצריך ליבון ולכן יכסנו. ומ"מ לפי המנהג גם ילבנו ויערה עליו רותחים.

כלים שלא נשתמשו בהם עם חמץ

א. כלים ששימושם כל השנה הוא בלי חמץ, כגון פותחן של בקבוקי יין או קופסאות שימורים, אין להשתמש בהם בפסח²⁹ בלי להכשירם בעירו. וכן קומקום או מיחם חשמלי שהשתמש במשך השנה יש לחשוש יותר³⁰ שלא להשתמש בהם בפסח, ומותר להגעילם לפסח³¹. אמנם במכשיר מיני בר למים חמים וכדו' שהשתמשו בו כל השנה יש מקום להקל³², וטוב לערות מים רותחים על הברז ולכסות סביבו בנייר כסף.

שיניים תותבות וסתימות

א. שיניים תותבות³³ יגעיל אותם בכלי ראשון, או בעירו מכלי ראשון, ואם יש חשש קלקול יכשירם בכלי שני³⁴. וקודם הכשרם לא יאכל בהם חמץ מעת לעת או יפגום המים באקונומיקה וכדומה.

ב. מי שיש לו בפיו סתימות בשיניים כתרים או גשרים, יזהר שלא יאכל חמץ חם או חריף מעת לעת קודם סוף זמן אכילת חמץ³⁵, וינקה אותם היטב. וטוב שישתה קודם פסח מעט מים שחומם הוא כמו שרגיל לשתות בכל השנה³⁶.

²⁹ עיין מ"ב סי' תנא ס"ק צ גבי מדוכות קטנות שלנו שאין דכין בהן חמץ לעולם, מכל מקום הגעלה צריכה, דשמא בא לתוכה פעם אחת משהו חמץ, ואם כן גם כאן יש לחוש שמא נפל או נשפך עליהם חמץ חם.

³⁰ כי חוץ מהחשש שמא נפל בהם פירור חמץ כדלעיל, עוד יש לחוש ע"פ המבואר בשער הציון סי' תמ"ד סק"ד אין לערות רותח לתוך כלי חמץ מכלי פסח, אם לא שרוצה שלא לשמש בקדירה זו שעירה מתוכה עד לאחר פסח. וא"כ אם עירה מהמיחם על כלי חמץ בן יומו ג"כ אין להשתמש בפסח בכלי זה. וכן מיחם מים של שבת לפעמים מחממים עליו החלה. ולעמים יש בהם בליעות שזב מקדירות שיש בהם חמץ ונוגע בהם.

³¹ כ"כ בהליכות שלמה פ"ג יב, וא"צ לחשוש שמא יש פירוורי חמץ תחת האבן המצטבר, ואין לדונו ככלי חרס רק ככלי אדמה, וראה בסי' הגעלת כלים פ"ג סי' תא שהאריך בזה.

³² כיון שהוא סגור לגמרי ואין מצוי ליפול שם חמץ, גם אין מערים ממנו אלא לתוך כוס שאין מצוי כל כך שיהא שיהא חמץ בן יומו. ואם הדרך שמערים ממנו לחמץ צריך לערות עליו מים רותחים ולפתוח ברז החמין. ואם יש עליו מיכל מים מגולה ראוי להחליפו לפסח.

³³ כבר האריכו הפוסקים בחששות שיש בשיניים תותבות וסתימות עיין בשדי חמד מערכת חמץ ומצה סי' ד כג - כד, ושו"ת מהרש"ם ח"א סי' קצד ועוד, ובמנחת שלמה תנינא סי' נ סיכס החששות כי דרך אדם לאכול חמץ שיד סולדת בו, גם כי אוכלין דבר גוש שמחמירין בו שאין חילוק בין כלי ראשון או שני כמבואר בש"ך יו"ד סי' קה סק"ח בשם מהרש"ל, או אכל חמץ חריף שמבשל אף בכלי שני כמבואר ביו"ד סי' ס"ט ס"ג. ולכן יכשירם.

³⁴ ארחות רבינו ח"ב עמ' כז שאין אדם אוכל רותח המבליע, והפה אינו יותר מכלי שני עי"ש. ובשבט הלוי ח"א סי' קמח, וח"ד סי' עד, כי ע"פ רוב אין אוכל ושותה בחום שהיד סולדת בו, וכן רוב תשמישו אינו בגוש רותח, וגם כבר אינו בן יומו, לכן כשאי אפשר יש לסמוך ע"ז.

³⁵ הליכות שלמה פסח פ"ג ס"ד, מבית לוי פס"ג סי"א.

³⁶ הליכות שלמה שם, כי יש לדון להקל ע"פ דברי החת"ס שהובא בדרכי תשובה סי' פט סק"ז שהבלוע בתוך שן מתעפש מחמת הבל הפה ונפסל מאכילת אדם, ועפ"ז יהא מותר לאכול אף בפסח מאכלים חמים וחריפים עי"ש, וכע"ז בארחות רבינו שם.